

HRVATSKI glasnik

Godina XXIII, broj 12

28. ožujka 2013.

cijena 200 Ft

Komentar

Posljednji plemeniti izdanak?

Nedavno je u Pomurju prikazana knjiga *Govori pomurskih Hrvata* na kojoj je recenzent knjige dr. Đuro Blažeka ovako govorio o autorici dr. Eriki Rac: „Ona je jedna od posljednjih plemenitih izdanaka ljudskog roda koja proučavanju dijalekata prilazi čistom ljubavlju u kojoj nema nikakvih primjesa koje bi se ticale napredovanja po hijerarhijskoj profesionalnoj ljestvici, društvenog priznanja ili bilo kakvih drugih egzistencijalnih težnji. Jedini joj je motiv zbog kojeg je pristupila cijelom ovom mukotrpnom poslu želja da očuva u pisanom obliku jezično bogatstvo svojeg zavičaja“. I odista je to tako, autorica je to činila iz puke ljubavi prema svojim precima, prema svom hrvatskom rodu. To je nešto neprocjenjivo za našu zajednicu, da još ima ljudi koji svoj materinski jezik poštuju, koji iz ljubavi i poštovanja prema njemu late se vrlo sažetih poslova kako bi time obogatili svoj narod, svoju malu zajednicu. Kolika je to nada i snaga i za druge ljude, za pomurske Hrvate, koji su se nekad sramili zbog svog dijalekta, jer umnogome je različit od književnog jezika. Koliko je bilo drago publici na serdahelskom predstavljanju kada se razgovaralo o različitim inačicama kajkavskog narječja, koji je dobio naboj bogatstva i ljepote, a ne srama. Snaga takvih izdanja jest i u tome da ljudi koji se nađu s njim, ponovno razmisle o svom podrijetlu, o vrijednostima onoga što su naslijedili od svojih predaka. Ljudi, većinom naši Hrvati, koji dolaze u dodir s takvom ili sličnom knjigom, osjećaju njezino hrvatsko ozračje i mnogi naši ljudi koji se možda osjećaju malo izgubljeni dobiju neki poticaj da u tome sažetom svijetu opet nađu svoje mjesto u svojoj zajednici. Hvala bogu, u našoj zajednici još imamo „plemenitih izdanaka“ koji neumornim radom, dobrovoljno rade na tome da se očuva u našoj zajednici hrvatski jezik. Možda to nije pisanje knjige, nego bilo kakva pomoć da se objavi ta knjiga, da se prikaže ili je to samo pečenje jednog kolača na priredbu, ili organiziranje neke druge hrvatske priredbe, pripremanje nekog djeteta za neki nastup, itd. Sve su to vrijedni doprinosi u očuvanju nacionalne svijesti. Često je dosta i jedna mala iskrica da se probudi uspavana vatra. Na Danima hrvatskoga jezika, u okviru kojih je predstavljena i narečena knjiga, vidljive su bile one iskricke koje su kod nekih pojedinaca upalile vatru. Te večeri znatno više govorilo se hrvatski. Mnoštvo iskrica pojavilo se kod pomurske djece prilikom posjeta pečuškoj gimnaziji u okviru Dana hrvatskoga jezika. Možda upravo taj posjet probudi u nekome da se upiše u tu školu i da usavrši svoje znanje materinskoga jezika. Da bi se to ostvarilo, opet su bili u pozadini „plemeniti izdanci“, koji su pomogli u pripremanju djece, koji su bili dobri domaćini i srdačno primili pomursku djecu. Ostvaren je obostrani uspjeh. Dok su se pečuška djeca upoznavala s ljepotama i vrijednostima Pomurske regije, pomurska su uživala u ustanovi koja je tog dana zračila hrvatski duh, a osim toga i prijateljstvo, jedinstvo, snošljivost unutar hrvatske zajednice. Možda u proučavanju našega kajkavskog dijalekta imamo samo posljednje plemenite izdanke (možda i ne), ali u čuvanju hrvatskoga jezika, tradicija i kulture još ih imamo i nadam se da ćemo ih imati i ubuduće.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Za nešto više od godinu dana pred nama su parlamentarni izbori. Rokovi su to koji su i pred narodnosnim zajednicama u Mađarskoj kojima će se pružiti prilika da – nakon dvadeset i nešto godina „stanke“, i kršenja zakona o manjinama iz 1993. godine, te određaba prethodnog ustava – imaju zastupnike u radu Mađarskog parlamenta.

Drugo je pitanje kako će moći sudjelovati i kako će ostvariti pravo sudjelovanja, kroz parlamentarne izbore 2014. godine. Mnogo ovisi i o načinu(ima) na koje će biti „birani“ zastupnici. Izgleda kako su se mnogi „politički predstavnici narodnosnih zajednica“ pomirili s institucijom „glasnogovornika“ čuje se kroz službene izjave, i u razgovorima (javnim) unutar same zajednice. Ovi potonji razgovori,

„Za nešto više od godinu dana pred nama su parlamentarni izbori.“

javni, toliko su rijetki da se čovjeku nameće misao kako, zapravo, o tome nije ni poželjno razgovarati jer se ionako sve unaprijed već zna. Ovih je tjedana odbijena kao protuustavna prethodna registracija birača, ali ako netko želi glasovati na narodnosnu listu, ona ostaje. Zanimljivo je kako će narodnosnu listu moći sastaviti tek skupštine sadašnjih državnih narodnosnih samouprava, utemeljene nakon provedenih mjesnih izbora (obavljenih temeljem izbornih biračkih popisa) 2010. godine. Iste državne samouprave moći će postaviti najmanje tri kandidata na svoju listu, ako za nju prikupe 1500 „potpisa“ iz biračkog popisa s registriranim narodnosnim biračima za svoju listu, koji ako se upišu u njega, neće moći glasovati za stranačke liste, tek za pojedinačne kandi-

date u izbornim okruzima. Velik je zadatak i pred HDS-ovom Skupštinom.

Izabrati najmanje tri imena!? Više, dakako, može. Ako ista lista osvoji četvrtinu glasova potrebnih za stranačke liste, onda će i zastupnik narodnosne zajednice imati sva prava kao i ostali zastupnici u Mađarskom parlamentu (za to je potrebno da za narodnosnu listu, po sadašnjim procjenama, glasuje od 12 do 15 tisuća glasača koji su se, naravno, prethodno registrirali, u našem slučaju, u hrvatski birački popis). Glasuje se na listu, a ne na imena kandidata na njoj, a u Parlament ulazi prvi s liste ako se njome ostvari potreban broj glasova. Hrvata u Mađarskoj, po podacima popisa iz 2001. godine, ima petnaestak tisuća. Ako lista ne osvoji narečeni broj glasova, narodnosna zajednica ostvarit će pravo na instituciju „glasnogovornika“, koji će sjediti u Parlamentu s pravima „okrnjenima“ u odnosu na druge zastupnike, bez prava glasa.

Vladini službenici u svojim izjavama smatraju kako je ozbiljan iskorak naprijed i sama nazočnost narodnosnih predstavnika (zastupnika) u Mađarskom parlamentu. Jedno je to od mogućih rješenja nakon dvadesetogodišnjeg tapkanja u mjestu. Smatraju kako se institucija „glasnogovornika“ treba iskušati u praksi i vidjeti kako će funkcionirati, te tek potom je kritizirati, ocjenjivati, i zatim koraknuti dalje. Izgleda kako se naginje rješenju iz doba „gulaš“ socijalizma, tipa generalnih sekretara narodnosnih saveza koji su sjedili u Mađarskom parlamentu.

Branka Pavić Blažetin

Poštovani čitatelji, sretan Uskrs 2013. godine!
Uredništvo Hrvatskoga glasnika

Foto: Á. Kollár

Aktualno

Visoko priznanje Mađarske Ljiljani Pancirov, generalnoj konzulici Republike Hrvatske u Pečuhu

Na svečanosti povodom mađarskoga nacionalnog blagdana, u budimpeštanskom kazalištu Erkel 14. ožujka ministar ljudskih resursa Zoltán Balog dodijelio je visoka priznanja Mađarske: Časnički križ, Viteški križ, te Zlatni, Srebrni i Brončani križ umjetnicima, novinarima, pedagogima i osobama mađarskoga javnog života. Među sto pedeset odlikovanih odličje Srebrni križ dodijeljeno je generalnoj konzulici Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljani Pancirov.

Srebrni križ Mađarske generalnoj konzulici Ljiljani Pancirov uručili su ministar ljudskih resursa Mađarske Zoltán Balog i državni tajnik ministarstva András Doncsev

„Od današnjega dana spaja vas nit križa. Križ najstariji simbol kršćanstva, križ koji spaja okomicu i horizontalu. Vi sada stojite po sre-

Ljiljana Jakupček Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu (Baranjska, Šomođska i Bačko-kiškunska županija), rođena je u Zagrebu. Diplomirala je, kao dva A predmeta, Južnoslavenske jezike i književnosti, Engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1980. godine te odslušala poslijediplomski studij „Ekonomika međunarodne razmjene“ na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Govori: aktivno engleski, pasivno nizozemski/flamanski i njemački te temelje finskoga i francuskog jezika. Na mjesto generalnog konzula u Pečuh dolazi iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, gdje je obnašala dužnost opunomoćene ministrice Samostalne službe za analitiku, čemu je prethodilo bogato diplomatsko iskustvo. U Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Helsinkiu, opunomoćena ministrica i otpravnica poslova (Finska rezidentno, Estonija nerezidentno), Veleposlanstvo Republike Hrvatske, Den Hag te dužnosti u Ministarstvu vanjskih poslova (načelnica Odjela za diplomatsko obrazovanje, Diplomatske akademije MVP, načelnica Odjela za Sjevernu i Zapadnu Europu MVP...).

dini, pogledajte unazad što je iza vas. Molim vas da i nadalje budete aktivni i s ponosom stvarajte” – naglasio je ministar Balog. Državno odličje Zlatni, Srebrni i Brončani križ dodjeljuje predsjednik Mađarske János Áder za postignuća u promicanju obrazovanja i kulture, a generalnoj konzulici Ljiljani Pancirov dodijeljeno je odličje Srebrni križ na prijedlog Grada Pečuha, temeljem iznimno uspješne suradnje ostvarene u okviru projekta „Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010. godine“. Na svečanosti uručenja nazočio je hrvatski veleposlanik u Mađarskoj dr. sc. Gordana Grlić Radman i savjetnik Veleposlanstva Berislav Živković.

„Ja sam danas iznimno ponosna i sretna što sam dobila odličje Srebrni križ. Nakon uručenja mi je sam ministar Zoltán Balog čestitao ističući kako sam jedini diplomat kome je to visoko priznanje Mađarske uručeno. Tako da sam još više ponosna što sam kao predstavnik Hrvatske u Mađarskoj dobila to priznanje. Odista je došlo kao iznenađenje. Meni je zaista drago ako pogled unazad ostavlja mnogo lijepih stvari jer mislim da je to ono što čovjek treba činiti. Treba dati maksimum od sebe u privatnom životu, u obiteljskom

životu i u radnom dijelu. Obično ljudi dobivaju priznanja pri kraju životne dobi, a diplomati obično dobivaju na kraju mandata. Meni je drago što mi je ovo priznanje dodijeljeno u vrijeme mog mandata jer ono znači zaista „mi želimo pokazati da cijenimo ono što ste učinili.“ Koliko znam, priznanje mi je uručeno na prijedlog Grada Pečuha. Misli da mi je priznanje još značajnije jer smo imali lijepo druženje s Gradom Pečuhom za vrijeme europske prijestolnice kulture 2010. Tako da pogled iz 2010. dopire do 2013. godine” – reče za nas tjednik generalna konzulica u Pečuhu Ljiljana Pancirov. Suvremeno hrvatsko kiparstvo, Suvremeni hrvatski nakit nekoliko su naslova mega projekta Ministarstva kultu-

Jedini predstavnik diplomatskog tijela Ljiljana Pancirov među odlikovanimima

Generalna konzulica u društvu hrvatskog veleposlanika dr. sc. Gordana Grlića Radman i ministra ljudskih resursa Zoltána Baloga

re Hrvatske koje su ostvarene za vrijeme značajne manifestacije Pečuh – europska prijestolnica kulture. Ali ne u posljednjem redu trebamo naglasiti mnoštvo izložaba, predstavljanja knjiga, kazališne predstave ili gostovanja istaknutih predstavnika umjetničke scene matične nam domovine Hrvatske u organizaciji ili posredstvom Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuh, na čelu s Ljiljanom Pancirov. Gđa Pancirov nije prekinula plemenitu nit, darivanje gimnazijalaca po jednim hrvatskim naslovom povodom svečanosti predaje maturalnih vrpca, ili prigodom raznih hrvatskih natjecanja.

Kristina Goher

Nagrada „Gyula Harangozó” Antunu Vidakoviću

Državnu umjetničku stručnu nagradu „Gyula Harangozó“ Ministarstvo ljudskih resursa dodjeljuje za istaknutu umjetničku djelatnost na području kulture. Ove godine nagradu je dobio koreograf Antun Vidaković. Spomenuta nagrada, te druga priznanja Ministarstva ljudskih resursa, uručena su u svečanim okvirima povodom državnog praznika Mađarske revolucije, 14. ožujka, a uručio ih je ministar ljudskih resursa Zoltán Balog.

Antun Vidaković bio je dugogodišnji umjetnički ravnatelj pečuškoga Folklornog ansambla Baranja, koreograf. Od 1996. do 2009. bio je ravnatelj pečuškoga Hrvatskog kazališta i ravnatelj Pečuških ljetnih igara. Bio je nastavnik u pečuškoj Umjetničkoj gimnaziji. Uz Antuna Vidakovića ovu prestižnu stručnu nagradu ove je godine dobio i baletni umjetnik Aleksandr Komarov.

Nagrada „Gyula Harangozó“ dodjeljuje se za stvaralački doprinos u bilo kojoj grani plesne umjetnosti, za predavačku, znanstvenu i pedagošku djelatnost. Priznanje se sastoji od povelje i medalje koju je izradio kipar Gábor Szabó.

Umjetničko stvaralaštvo Antuna Vidakovića

Antun Vidaković je rođen 28. studenog 1947. u Gornjem Sentivanu u hrvatskoj obitelji.

Osnovnu i srednju školu pohađa u Budimpešti.

- 1973.** Diplomira na Visokoj pedagoškoj školi u Pečuhu
- od 1970.** 25 godina umjetnički rukovoditelj Plesnog ansambla Baranja
Prvi je organizator i voditelj plesačnica u Pečuhu, organizira kamp gdje se stručnjaci upoznaju s plesnim karakteristikama kola
- od 1973.** 26 godina plesni pedagog Odjela za ples Umjetničke gimnazije i srednje stručne škole u Pečuhu
- 1974.** Pola godine kao stipendist provodi kod plesnog ansambla „Lado”
- od 1995.** Ravnatelj pečuškoga Hrvatskog kazališta
- od 1980.** Vodeći položaj u Pečuškom ljetnom kazalištu (kasnije Pečuško malo kazalište)
- od 1992.** Rukovoditelj Hrvatskog odjela Pečuškog malog kazališta
- 1992.** Izabran za člana Saveza hrvatskih kazališnih umjetnika
- od 1995.** Ravnatelj Pečuškog hrvatskog kazališta
- 1995.** Pokreće priredbu „Ljetne igre u Aninoj ulici”
- 1996.** Jedan od utemeljitelja hrvatsko-mađarske umjetničke udruge CSOPOR(T) – HORDA
- 2003.** Pokreće „Pečuške ljetne igre”, ujedno postaje njihov ravnatelj
- 2006–2007.** Predaje na Fakultetu plesnih umjetnosti
- 2010.** Umjetnički rukovoditelj – u mirovini – pečuškoga Hrvatskog kazališta odnosno „Pečuških ljetnih igara”

Kao koreograf radio je sa više od 20 redatelja u preko 40 kazališnih predstava u zemlji (Pečuh, Kaposvár, Győr, Segedin, Kecskemét, Budimpešta, Szolnok) i inozemstvu (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Italija, Nizozemska, Njemačka).

U Pečuškom regionalnom studiju Mađarske televizije režira kratke filmove i portrete (Od kuće do doma, Rekvijem jednoga sela, Pasija itd.).

Priznanja za umjetničku djelatnost:

- 1983.** Umjetnička nagrada „Janus Pannonius”
 - 1996.** Od predsjednika Republike Hrvatske preuzeo najviše hrvatsko odličje za kulturu „Red Danice hrvatske s likom Marka Marulića”
 - 1997.** Predsjednik Republike Mađarske dodjeljuje mu odličje „Srebrni križ reda za zasluge Republike Mađarske”
 - 2000.** Nagrada „Za nacionalne i etničke manjine” Poglavarstva Baranjske županije
 - 2002.** Nagrada „Za kulturu” grada Pečuha
 - 2009.** Nagrada Mađarskog instituta za kulturu i Lektorata za likovnu umjetnost „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” (za kulturu manjina u Mađarskoj)
 - 2010.** Predsjednik Republike Mađarske dodjeljuje mu odličje „Viteški križ reda za zasluge Republike Mađarske”
 - 2010.** Nagrada „Pro Communitate” grada Pečuha
- Životopis Antuna Vidakovića preuzet je iz dvojezične knjige Dva jezika, dvije kulture – jedno kazalište, Dvadeset godina Hrvatskog kazališta Pečuh, Pečuh, 2012.*

Branka Pavić Blažetin; F: L. Tóth

Premijera u Hrvatskom kazalištu

Prva ovogodišnja premijera u pečuškome Hrvatskom kazalištu ove se godine dogodila 21. ožujka. Radi se o neverbalnoj kazališnoj igri naslova HOPPA, revija klauna za odrasle. Pretpremijera te predstave bila je u srijedu, 20. ožujka 2013.

U predstavi su na sceni: Orsolya Hollósi, Andrea Kiss, Dejan Fajfer, a režiju potpisuju Orsolya Hollósi i Andrea Kiss. Kako čitamo u programskoj knjižici uz predstavu:

Dva duduša ne stanu u istu čardu, ili ipak? Dva klauna (klaunice) na pozornici, svaka sa svojom namjerom, očarati publiku i pridobiti za sebe izabranog muškarca. Nijedna ne računa kako ima suparnicu. Počinje nadmetanje dviju žena, sa svim mogućim praktikama, plesom, opsjenarskim, magičarskim trikovima do

otvorenoga dvoboja. Uspijevaju li pridobiti NJEGA? Predstavi pokretljivost daju sklad, nesklad, suparništvo i zajednička igra, koji se nadograđuju iz scene u scenu.

Ovu su predstavu stvorili klauni, koji su svoj zanat naučili kod Zaklade klaun doktor Crveni Nos, to jest preko njihova međunarodnog matičnog ogranka Red Noses International, gdje su prisustvovali na glumačkim treninzima koje su vodili inozemni stručnjaci. U predstavi osim klaunske tehnike glumci najviše saobraćaju pokretom koristeći mogućnosti fizičke komedije.

Foto: Ákos Kollár

Za njegovanje narodnosne kulture KUD-u Tanac i njegovu pratećem Orkestru Vizin 15. ožujka u okviru gradske svečanosti održane povodom Dan mađarske revolucije 1848. u koncertnoj dvorani Kodály, dodijeljena je Velika nagrada za kulturu grada Pečuha. Nagradu su preuzeli voditelj KUD-a Tanac József Szávai i voditelj Orkestra Vizin Zoltán Vízvári. Na prijedlog Odbora za kulturu grada Pečuha, Skupština grada Pečuha 17. siječnja na zatvorenoj sjednici donijela je odluku o dodjeli Velike nagrade za kulturu grada Pečuha KUD-u Tanac i Orkestru Vizin. Po ocjeni zastupnika Skupštine grada Pečuha, KUD Tanac i Orkestar Vizin zavrjedili su nagradu svojim višedesetljetnim radom, na kulturnoj slici grada Pečuha, i istaknutim njegovanjem narodnosne kulture na međunarodnoj razini.

KUD-a Tanac na natjecanju talenata „Fölszállott a páva” (Paun poletio) preko televizijskog prijenosa upoznao je široko gledateljstvo diljem Mađarske i svijeta s bogatstvom hrvatskoga folklora u Mađarskoj. Natjecanje talenata narodne glazbe organizirali su i producirali Televizija Duna, Kuća običaja i MTVA (Fond za podupiranje medijskih usluga i upravljanje imovinom). U prvoj poluzavršnici natjecanja Tanac je osigurao mjesto u završnici s koreografijom „Podravski svatovac” umjetničkog voditelja društva Józsefa Szávaija. Nastup je ostvaren s pomoću Orkestra Vizin i gajdaša Andora Véghe i Zoltána Szabóa. Svoje mjesto u završnici KUD Tanac osigurao je s najvećim brojem dobivenih bodova, 58 od mogućih 60, od stručnog ocjenjivačkog suda. Prikazali su izvrstan plesni i koreografski rad koji KUD Tanac obavlja već 25 godina, kroza sakupljački rad, scensku obradbu, te predanost plesača i ljubav prema narodnome plesu. Koreografije Bošnjčki kermez i Podravski svatovac, te Bunjevački plesovi bile su promicanje kulturnih, povijesnih, etnografskih, glazbenih i inih odlika Hrvata u Mađarskoj, promicanje hrvatske mladosti, vrijedne, spremne na odricanja i ulaganje goleme energije u probe, putovanja, nastupe, pranja, glačanja... Više stotina gledatelja imalo je priliku osvjedočiti se o plesnom i glazbenom, etnografskom blagu, o mladosti i poletu Hrvata u Mađarskoj, o mladim ljudima koji na visokoj razini cijene baštinu predaka, njeguju je i s ponosom je nose... Tanac je ostvario i izvršni rezultat svojim nastupom u završnici, izvedbom Bunjevačkih igara vezanih uz božićni blagdan.

KUD Tanac utemeljen je 1988. godine, 2013. slavi 25. obljetnicu djelovanja. Postigao je izniman uspjeh, osim sakupljanja narodnoga blaga Hrvata u Mađarskoj, i njegovim prikazom i očuvanjem te osvajanjem izvršnih rezultata na državnim natjecanjima talenata.

„Le Grand Prix Culturel de la Ville de Pécs”

Velika nagrada za kulturu grada Pečuha KUD-u Tanac i Orkestru Vizin

Nagradu je Skupština grada Pečuha utemeljila 2011. godine kao priznanje onima koji svojim životom i radom, nadarenošću umnogome pridonose duhovnom i kulturnom obogaćivanju grada Pečuha. Veliku nagradu za kulturu grada Pečuha prvi je dobio tenor svjetskoga glasa Domingo Placido, glavni pokrovitelj programa Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010.

Poticaj utemeljenju nagrade bili su programi i titula Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010. Nagrada se dodjeljuje jednom godišnje za istaknutu djelatnost pojedincima ili zajednicama koje ostvaruju trajne kulturne

vrijednosti, te kao priznanje onima koji svojim stvaralačkim radom pridonose međunarodnom ugledu grada Pečuha i njegovih kulturnih vrijednosti te aktivno pridonose njihovu očuvanju.

Nagrada je plastika, rad slikara Sándora Pinczehelyia (izabran putem javnog natječaja 2011. godine) koja na apstraktan način prikazuje pečušku baziliku, a izrađena je od svjetski poznatoga porculana Zsolnay u tehnici eozina, a igrom različitih boja svaka je plastika jedinstvena.

Dodjeljujući nagradu KUD-u Tanac i Orkestru Vizin, pečuški gradonačelnik Zsolt Páva reče: Kao europska prijestolnica kulture pokazali smo svijetu Pečuh. Bogatstvo njegove kulturne povijesti, običaje predaka, te suživot naroda.

Pečuh s ljubavlju poštuje one koji teškim i ustrajnim radom te vjerom u uspjeh uspijevaju pridonijeti uspjehu njega i njegovih stanovnika.

Stoga nije slučajno kako su ove godine dobitnici Velike nagrade za kulturu grada Pečuha KUD Tanac i Orkestar Vizin.

Tanac za nas utjelovljuje i nosi vrijednosti koje Pečuh i njegovi stanovnici smatraju svojim: zajedništvo, međusobno poštovanje, kulturnu šarolikost i mir. Potvrdilo je to i natjecanje talenata „Fölszállott a páva”. Stoga Pečuh s radošću dodjeljuje Veliku nagradu za kulturu KUD-u Tanac i Orkestru Vizin.

Branka Pavić Blažetin

Predstavljena knjiga Govori pomurskih Hrvata

Monografija dr. Erike Rac „Govori pomurskih Hrvata” prvi put je predstavljena u autoričinu zavičaju, u Keresturu, 11. ožujka. Knjiga je objelodanjena u nakladništvu Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, u Biblioteci Nova. O njoj su govorili recenzent dr. Đuro Blažeka, profesor Sveučilišta u Zagrebu, dr. Ernest Barić, profesor Sveučilišta u Pečuhu, u ime nakladnika mr. Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, autorica knjige dr. Erika Rac, te Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, koji je naglasio suradnju znanstvenika i autorice kojom je hrvatska zajednica obogaćena novim vrijednim izdanjem.

Autorica knjige dr. Erika Rac

U ime nakladnika predstavljanje je vodio Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj

Pošto je 2009. godine objavljena knjiga Rječnik pomurskih Hrvata (autori: dr. Đuro Blažeka, dr. István Nyomárkay i dr. Erika Rac) objelodanjena je i monografija Govori pomurskih Hrvata, koja je nastala na temelju doktorske disertacije dr. Erike Rac. Knjiga je izdana zahvaljujući objavljenom natječaju Hrvatske državne samouprave za rukopise. Nakon recenzije u suradnji sa Znanstvenim

Dr. Ernest Barić

zavodom izabran je rukopis dr. Erike Rac, koji se uklapao u Zavodova izdanja Biblioteka Nova, naime to je namijenjeno upravo za objavljivanje doktorskih disertacija, ali samo na hrvatskome jeziku. Biblioteka Nova

otvorena je za sve doktorate na hrvatskome jeziku, od autora Hrvata u Mađarskoj s tematikom o Hrvatima u Mađarskoj. Prema riječima Zavodova ravnatelja, to je prva monografija o dijalektu Hrvata u Mađarskoj u Zavodovu izdanju. To je bilo vrlo važno objaviti kako bi bio poticaj i drugima, da se vidi ako je netko dobar poznavatelj jednoga mjesnoga govora i znanstveno i stručno spreman da se opiše, onda se dođe do takvih vrijednosti do kojih se možda ne može doći drugdje. Pokazalo se da i pomursko narječje čuva takve posebnosti kojih drugdje nema.

Na predstavljanju Anica Kovač, predsjednica keresturske Hrvatske samouprave, pozdravila je nazočne, goste koji su sudjelovali u prikazu, te iz publike prof. dr. Karla Gadanjija i načelnika mjesta Lajoša Pavlica. Učenici

Dr. Đuro Blažeka

mjesne Osnovne škole „Nikola Zrinski” s nastavnicima su predstavili nekoliko pučkih kajkavskih popijevaka na tamburici. Nije izostao ni prikaz kajkavskoga govora, o čemu upravo piše predstavljena knjiga. Članice Pjevačkoga zbora Ružmarin spremale su se s kratkom šaljivom scenom iz nekadašnjeg života na selu, dok se još rabilo kajkavsko narječje u mnogim kućama i u zajednici. Nakon kratkog programa Stjepan Blažetin ukratko je govorio o Zavodovim izdanjima te predao riječ najboljem poznavatelju knjige (osim autorice) dr. Đuri Blažeki, recenzentu knjige. On je o autorici rekao: „Ona je jedna od posljednjih plemenitih izdanaka ljudskog roda koja proučavanju dijalekata prilazi čistom ljubavlju u kojoj nema nikakvih primjesa koje bi se ticale napredovanja po hijerarhijskoj profesionalnoj ljestvici, društvenog priznanja ili bilo kakvih drugih (nikako ne neopravdanih) egzistencijalnih težnji. Jedini joj je motiv zbog kojeg je pristupila cijelom ovom mukotrpnom poslu želja da očuva u pisanom obliku jezično bogatstvo svojeg zavičaja, a to je mikroprostor nekoliko hrvatskih sela pokraj rijeke Mure s mađarske strane.” O monografiji reče: „U knjizi pred nama nalazi se prvi cjeloviti mikropis govora toga područja, i to s detaljima koje može uočiti samo stručna osoba kojoj je jezik koji opisuje materinji govor i koja je većinu života provela živjeti na opisivanom području. Dijalektološki opisi i najvrhunjskih dijalektologa (ako im govor koji opisuju nije materinji) pate od određene doze „sterilnosti” jer je većinu

Erika Rac potpisuje knjige kolegama

vrlo specifičnih detalja nemoguće uočiti ako ne sudjelujemo u živoj komunikaciji na tom govoru, pa čak je to teško i na najpomnijim terenskim istraživanjima.” Govorio je o koncepciji knjige u kojoj možemo pronaći uvod o povijesnim i zemljopisnim značajkama prostora, o podjeli govora na tri podskupine po dijalekatskim mikrorazlikostima, o bogatoj paleti primjera, izuzetaka, vrlo je pohvalio da je autorica težila stavljanju rečeničnih potvrda. Istaknuo je vrijedan opis nastava i funkcije deminutiva po čemu se može zaključiti da u pomurskome kajkavskom sve može biti predmet deminutivizacije. Važan je i popis glagola koji ne mogu doći bez zamjenice *se* u dativu, razlikovanje mjesta naglaska u infinitivu

Tamburaški sastav keresturske osnovne škole

nekih glagola, koja imaju različita značenja i druge značajke knjige.

Profesor Ernest Barić u svom govoru usredotočio se na važnost knjige, koja je dio hrvatske znanosti s mnogim specifičnostima. Prema njegovu mišljenju Erika Rac istražujući povijesnu, toponimijsku i mikrotoponimijsku građu, dokazala je u svojoj disertaciji da

su ovdášnji Hrvati na lijevoj obali Mure starosjedilačko stanovništvo, te da su tu živjeli već i u vrijeme dolaska Mađara. Knjiga objavljena na hrvatskome jeziku svjedočit će o tome da je taj jezik, kajkavski, vrijedan da pripada svekolikoj hrvatskoj jezičnoj, kulturnoj baštini, posebno s obzirom na ugroženost i opasnost od nestajanja, te da takvih neobjavljenih radova ima još, pa se nada da će se idućih godina na policama redati takve knjige kao dokaz o jezičnoj blagu koje posjeduju Hrvati u Mađarskoj, a te će knjige bez obzira na prolazak vremena svjedočiti da je potencijal i bogatstvo hrvatskoga jezika jednak mađarskom i svim drugim jezicima. Profesor Barić knjigu je preporučio svim hrvatskim i svim slavističkim katedrama, hrvatskim gimnazijama.

Kratka scena na kajkavskom narječju

Ulomak iz Predgovora

Knjiga pred nama blagdan je za sve jezikoslovce, ali posebice za Hrvate u Pomurju koji su uz rječnik dobili i detaljnu monografiju o svojem jeziku koja može biti beskrajn poticaj za čuvanje identiteta i jačanja kohezije te zajednice, ali i nepresušni izvor za metodički pristup razlikovnoj gramatici u osnovnim školama u Pomurju. Svjesni smo da je sa svakom generacijom pomurskih Hrvata situacija s kajkavštinom sve lošija (neki kažu i bezizlazna), no pojava ovakvih knjiga može znatno usporiti taj zaborav. Zato hvala gospođi Eriki Rác na njezinu neprocjenjivu trudu i hrabrosti što se upustila u ovo izuzetno složeno istraživanje. Mjesta i zajednice koje imaju sreću da se u njima rode takve osobe ostaju zabilježene u povijesti, dok one druge neumitno utonu u ništavilo i bezdan. Svaka zajednica postoji samo po jeziku – čak je pitanje kreira li jezik tu zajednicu ili ta zajednica jezik? Arheološke i druge nejezične realije bez poznavanja jezika samo su blijed i vrlo sterilan pokušaj da se opiše neki dječlić prošlosti (neka mi oprostite arheolozi i svi oni koje se služe njome kao pomoćnom znanošću!). Zato je velika i neoprostiva ljaga na današnjim kulturnim, znanstvenim i političkim elitama što dopuštaju da neprocjenjivo jezično blago odlazi u grob i da ovisi o potpunoj slučajnosti (ili Božjoj providnosti na koju ne možemo uvijek računati jer je i Bog, izgleda, vrlo često zauzet drugim stvarima pa ne stigne na sve misliti) hoće li se u nekoj zajednici roditi takva osoba poput gospođe Erike Rác koja će iz čistog entuzijazma spasiti jedan dio univerzalne baštine jezičnih gena koju čine svi živi i mrtvi jezici, od iskona do danas.

Prof. dr. sc. Đuro Blažeka

O svojoj knjizi skromna autorica dr. Erika Rac govorila je, naravno, na svome voljenom kajkavskom narječju. Zahvalila je svima koji su pomogli da se objelodani to izdanje, u prvom redu profesoru Blažeki koji je uvijek bio na pomoći. Rekla je da je uživala u tom radu i osjećala je da to mora napraviti jer: „*Ja sem tak srećna kaj sam raj onoga vremena dok sam se školala vek tu živela, na Minarce sam se gore nahranila, na Pustaru sam hodila v školu, Serdahelu k meši, v Keresturu delam već 35 let, zato sam se vdile naslanjala na ovo znanje koje sem dobila od roditeli, sosedu, teci, vujni, vujčiji, bačiji i kumi.*“ Neumorna autorica i sada radi na očuvanju kajkavskog narječja, piše mađarsko-kajkavski rječnik, koji već ima više od 16 tisuća natuknica. Uime Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Stjepan Blažetin poklonio je paket knjiga, Zavodovih izdanja keresturskoj knjižnici. beta

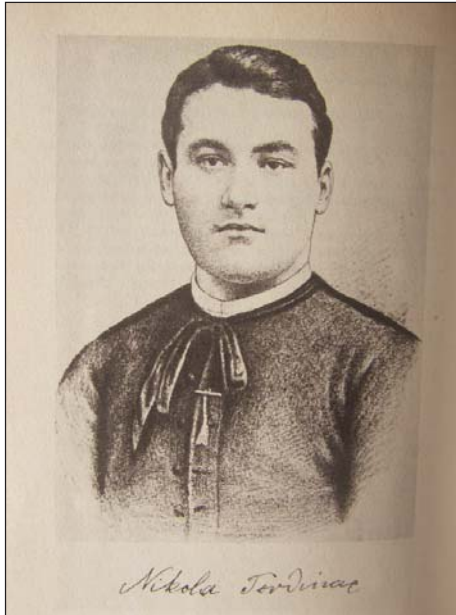
Književnik i sakupljač narodnoga blaga Nikola Tordinac (1858–1888)

Među sakupljenom građom narodnoga blaga istaknuto mjesto zauzima, i obujmom i značenjem, sakupljena folklorna građa hrvatskoga življa u Pečuhu i okolici od književnika Nikole Tordinca. On je sa svojim skromnim djelom zapažen i među slavonskim pripovjedačima hrvatskoga realizma.

Rođen je 5. prosinca 1858. godine u Đakovu od oca Ivana, obrtnika, i majke Terezije Josipović, rodom iz Pečuha. Kao šestogodišnji dječak s roditeljima putuje u Sarajevo i Derventu – tada još u tursku Bosnu – gdje mu je otac radio kao stolarski poduzetnik. Vraća se u Đakovo gdje završava osnovnu školu. Dane u gimnaziji proveo je učeći dobro. Ovdje se sprijateljio s nešto starijim Josipom Kozarcem, pa će poći stazama toga mnogo poznatijega svog zemljaka. Nikola osjeća želju da se afirmira kao pjesnik – svoje stihove 1875. šalje vinkovačkom *Narodnjaku* i senjskom *Radiši*. Bili su to njegovi prvi pjesnički pokušaji. U jesen 1877. stupio je u đakovačko sjemenište, gdje postaje predsjednikom književnog društva. Pod pseudonimom „Štarić” javlja se u uglednom *Obzoru* u čiji podlistak šalje zanimljive dopise. Poput velikog broja mladih nadarenih Hrvata, i Nikola Tordinac već je tada, pa sve do svoje smrti, uživao u dobročiniteljskoj ruci biskupa Strossmayera.

Sakuplja hrvatsko narodno blago: pučke pripovijetke i pjesme, a zapisuje i poslovice, koje objavljuje u posebnom izdanju pod naslovom: *Narodne pjesme i pripovijetke iz Bosne*, a dio te građe vješto će unositi u svoje pripovijetke.

Po svršetku sjemeništa, 1884. godine, postaje vjeroučiteljem u mitrovačkoj realci. Ovdje boravi veoma kratko vrijeme. Đakovački biskup Strossmayer šalje ga u Rim na studij crkvenopravnih znanosti. Još pred dolazak u glavni grad Italije dogovorio se s urednikom *Vijenca* Vjekoslavom Klaićem da će mu slati književne priloge, što će i učiniti. Iz Rima šalje djela *Nekopano, nekovano blago, Ružini grijesi i Crkveni god*. Pripovijetke iz *Vijenca* i *Obzora* do kraja 1885. dat će tiskati u posebnu knjigu u Đakovu s naslovom *Seoske bajke i bajalice*, čime će postati zapažen od strane čitateljstva. Književno mu je stvaralaštvo skromno, no nezaobilazno za svakoga zahtjevnijeg povjesničara hrvatske pisane književnosti. Motive i teme crpi iz narodnog života, stoga je prije svega folklorni pisac, i kao takav često opisuje i narodne običaje. Zbivanja u svojim djelima Tordinac kazuje u stilu narodnoga pripovjedača, što ga još više, uz folklornu građu, približava

pučkom kazivaču. U književnom je stvaralaštvu sljedbenik Vraza i ostvariteljem njegovih zamisli te pisaca hrvatske književnosti na tlu Slavonije, koji su od hrvatskih pisaca tražili ugledanje na usmenu pučku književnost kao osnovu za stvaranje pisane književnosti. Slijedeći taj smjer, on je nastojao i svoj pjesnički stil izdići na umjetničku razinu narodne književnosti. Objavio je još pripovijesti *Vukodlak, Čarobna škrinjica, Crkveni god, Đakovački Spasovdan, Brat Adam, Kožuh*. Nakon njegove smrti (1890) objavljena mu je zbirka *Odabrane crtice i pripovijesti*. Bio je prvi prevoditelj Karla Maya.

Tordinčevo zdravlje već u Rimu bilo je ozbiljno narušeno (obolio je još u Đakovu od upale porebice, što se pretvorilo u tuberkulozu). Liječenje traži u Beču i Gleichenbergu, u Grazu bude operiran. Na prijedlog liječnika da promijeni zrak, dolazi u Pečuh. Odmarajući se kod majčine rodbine (1885), počinje sakupljati narodne običaje, pjesme i pripovijetke. One su tiskane poslije njegove smrti pod naslovom *Hrvatski narodni običaji, pjesme i pripovijetke iz Pečuha i okolice* (1885) te istim naslovom i dodatno *Seoske bajke i bajalice – crtice* (2010)

Preminuo je 22. veljače u Đakovu.

Duro Franković

HRVATSKI ŽIDAN, SAMBOTEL – Za gostovanjem židanskih igrokazačev u Petrovom Selu, sad i kolege srdačno čekaju petrovski teatar u rodnom selu i pozivaju sve znatiželjne na predstavu *Teta Mona iz Arizone*. Petrovisko kazalište čeka gledatelje 6. aprila, u subotu od 19 uri u židanskom kulturnom domu, a drugi dan, uvečer, od 19 uri u Sambotelu (Ulica Kisfaludy 1.)

PEČUH – Dana 4. travnja u GalerijiCsopor(t) Horda pečuškoga Hrvatskog-kazališta otvara se izložba slikara iscenografa Željka Senečića.

UNDA – Židansko kazališno društvo srdačno Vas poziva na Undu, 7. aprila, nedilju otpodne, na igrokaz Joška Weidingera, pod naslovom *Nij' sve čemerno ča je hrvatsko*, početo od 15 uri u mjesni Dom kulture.

VELIKI BORIŠTOF – Židanski amaterski glumci 13. aprila, u subotu, početo od 19.30 uri gostuju u borištovskoj KUGi sa svojom predstavom *Nij' sve čemerno ča je hrvatsko*.

PETROVO SELO – Na Vazmeni pondiljak poziva još jednoč Petrovisko igrokazačko društvo svoju domaću publiku na ovoljetnu komediju. Predstava *Teta Mona iz Arizone* se začme u 19 uri, u mjesnom Domu kulture.

Trenutak za pjesmu

Mato Mandić
(1902–1975)

Prvo proljetno oranje

Oranje,
oj, prvo moje oranje
u proljeće, kad sunce nagu zemlju ogrli
i kada sve iz pustoši zimske
s proljetnim vjetrom pohrli...

U to doba
zapregnem u kola svoja konja dva,
a oni veseli hržu, nogama zemlju kopaju.
I pođem u polje, u prirodu, u život,
među ptice i travke u sunčanom sjaju.

Ajte polako, vrančići moji,
povucite plug taj gvozdeni,
nek zaore duboko, nek zemlju prekroji,
ja ću za vama, hej đio, moji čili, mileni.

I krenemo.
Plug uroni u zemlju crnicu,
pa reže, slaže brazdu pokraj brazde,
mastan se kajiš isparuje, puši,
istočnjak blagi struji, zemlju suši,
a ja spokojno ravnam plug svoj gvozdeni
i blaženstvo ćutim u duši.

UNDA – Undansko hrvatsko društvo Vas poziva na Vazmeno folklorno otpodne, 31. marcijša, na Vazmenu nedilju, od 16 uri, na Undu u mjesni kulturni dom. Nastupaju dičji tangoši, Ženska vokalna skupina „Vesele Gradišćanke“ i HKD „Veseli Gradišćanci“ iz Unde. Njim će ovo biti ujedno i premijera koreografije Undanski običaji.

85. obljetnica smrti Mate Meršića Miloradića u Kemlji

*Dio mnoštva na spomen-danu
za mašom*

*Marija Nović-Štipković,
predsjednica mjesne Hrvatske samouprave, uz Meršićev grob*

Pred 85-imi ljeti 15. februara, umrla je jedna od najvećih ličnosti gradišćanske književnosti i znanosti u Kemlji. Na njega se spomenemo svako ljeto, još i većputi, uz njegov grob, mi Kemljanci. Ljetos, 24. februara, u nedilju, smo šli na svetu mašu-zadušnicu Mate

Meršića Miloradića. Naš farnik su se spomenuli va crikvi na pjesnika i duhovnika. Snig je jako gusto padao, zato smo imali kašnje sve-tak, ar je bio jako velik snig u selu.

Po maši smo svi Kemljanci skupa prošli va cimiter. Onde je držala govor o njegovoj djelatnosti Marija Nović-Štipković, predsjednica mjesne Hrvatske samouprave. Jačili smo lipe jačke, ke je on pisao. Položili smo vijenac na grob i nažgali sviće.

Na ovom spomen-danu sam vidila takove ljude, ki nigdar ne idu na nikakove programe. Čudami su poslušali zi suznimi očima predavanje. Veselila sam se zato, da naši Kemljanci rado čujeju hrvatsku rič na skupnom programu.

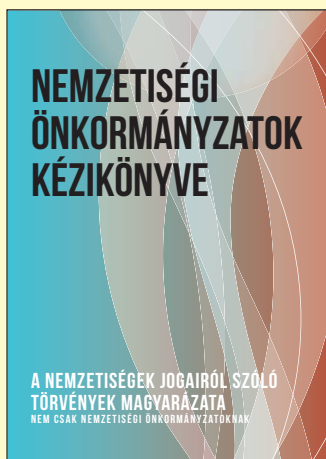
Put nam je peljao iz cimitra va Hrvatski klub. Skoro svi ljudi su došli tamo, onde su starji pričali anegdote o farniku. Oni su bili još mala dica, kad su Meršić gospodin služili u Kemlji. Ali čuda svega smo doznali za njega. Svečujemo mu rođendan, spomen-dan smrti, na svaki svetak cvatu kitice na njego-

vom grobu i goru sviće. Njegovo ime nosi jačkarni zbor, koji jur rijetkokrat nastupa ter imamo i seosku ulicu s njegovim imenom. Pri crikvi stoji driveni spomenik Meršića. Onde imamo program na književni tajedan, koji je va oktobru. I ovako kanimo zadržati spominak na velikoga gradišćanskoga pjesnika ovde u Kemlji.

Marija Nović-Štipković

Naručite „Priručnik narodnosnim samoupravama 2012“

Objelodanjeno je izdanje „Priručnik narodnosnim samoupravama 2012“ (A nemzetiségi önkormányzatok kézikönyve 2012.), čija je nakan pomoći u pojašnjavanju odredaba novoga narodnosnog zakona. Kao prinos zakonskom djelovanju narodnosnih tijela i zahtjevima birača, izdanje donosi objašnjenja pojedinih stavaka, katkad i s navedenim primjerima. Priručnik po cijeni od 2.625 forinta može se naručiti: Croatica, neprofitni d. o. o. za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost, 1065 Budapest, Nagymező u. 68. E-mail: croatica@croatica.hu ili telefonski 06 1 269 1974 (poštanske troškove snosi Croatica).

Bogatstvo...

Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae u Hrvatskom klubu s voditeljem Zbora Ladislavom Matušekom, prije dvadeset i više godina

Odličje Srednji križ Mađarske dodijeljeno nogometašu i treneru Antunu Dunaiju

Antun Dunai, svjetski priznat i poznat olimpijski nogometaš te trener, jedini je bunjevačkohrvatski nogometaš nositelj tako visokog priznanja

Dana 15. ožujka, povodom Mađarske revolucije i Oslobođilačke borbe 1848–1849, i dana rađanja suvremene parlamentarne Mađarske, u kupolnoj dvorani velebnoga zdanja Mađarskog parlamenta predsjednik Mađarske János Áder na prijedlog mađarskoga premijera Viktora Orbána uručio je najuglednija priznanja države osobama za istaknutu djelatnost na znanstvenom, kulturnom i športskom polju. Visoko priznanje Srednji križ Mađarske uručeno je nogometašu, treneru, bunjevačkom Hrvat Antunu Dunaiju za međunarodno visoko cijenjenu športsku karijeru, za istaknuti trenerski rad i odgoj podmlatka. „Jako sam sretan i zadovoljan što su mi uručili ovo visoko odličje. Mislim da je to priznanje moje nogometne karijere. Bio sam dva puta olimpijski reprezentativac Mađarske, dobitnik sam srebrne i brončane kopačke, tri godine zaredom sam bio najbolji strijelac Mađarske i dugo vremena sam radio kao trener u Španjolskoj. Bila su lijepa ta vremena, s ponosom i rado ih se prisjećam. Mađarski šport i danas računa na mene, član sam Mađarskog olimpijskog odbora i savjetnik Mađarskoga nogometnog saveza. Mislim da športash treba biti odan i ponizan prema športu, to će i uroditi plodom i donijeti lijepe rezultate” – reče nam Antun Dunai. S osmijehom na licu prisjeća se slavni nogometaša, susedljana Nikole Pančića, Santovca Flóriána Alberta, i svoga brata Ivana. U to vrijeme kada je bila velika riječ doputovati u Baju, oni su već „ganjali loptu” po svijetu. Kad god je moguće, otputuje u Garu, ali, nažalost i nasreću, jako je zauzet i mnogo putuje.

Mađarski olimpijski nogometaš i trener Antun Dunai rođen je 21. ožujka 1943. godine u bunjevačkohrvatskom naselju Gari. (tada mu je prezime Dujmov). Mađarskoj športskoj javnosti poznat imenom Dunai II. (Dunai I. je brat Ivan). Nakon Baje zajedno igra s bratom Ivanom kod kluba pečuške Dózse, a od 1964. kod Újpesti Dózse u Budimpešti. Istim klubom osvaja titulu prvak Mađarske nogometne lige 1969. godine, te potom sedam puta zaredom. Za vrijeme nogometne karijere tri puta je dobitnik titule najbolji strijelac (1967, 1968, 1970), a 1967. uručena mu je srebrna, a godinu dana poslije brončana kopačka. Godine 1968. član je mađarske olimpijske nogometne reprezentacije s kojom u Meksiku osvaja zlatnu, odnosno 1972. u Münchenu srebrnu medalju. Bio je nogometaš u Debrecinu i Austriji. Aktivnu športsku karijeru završava 1981. godine. Od 1978. trener je Újpesti Dózse, nakon toga kod španjolskih klubova – Jerez, Real Betis, Castello i Real Murcia. Mađarski nogometni savez 1993. godine imenuje ga trenerom olimpijske reprezentacije, gdje postiže najveći rezultat, sudjelovanje na Olimpijskim igrama u Atlanti 1996. godine. Iste je godine imenovan konzultantom nogometnog podmlatka, te do 1997. vodeći je trener DVSC-a. Od 1998. je ministar savjetnik Ministarstva športa Mađarske, a od 2001. je u mirovini. Mađarski nogometni savez 2006. ga imenuje dopredsjednikom za stručna pitanja te je član i Mađarskog olimpijskog odbora.

Kristina Goher

Spomin-plaketa Augustina Pavla dodijeljena Mariji Kralj-Kiss

Prilikom svetačnosti Skupščine Željezne županije na spominak Ugarske revolucije 1848., po staroj tradiciji su i ovput dodijeljene županijske nagrade. Spomin-plaketu Augustina Pavla za istaknutu djelatnost za Gradišćanske Hrvate je ljetos, po preporuci gradske samouprave Čeprega, mogla prikzeti Marija Kralj-Kiss, predsjednica Hrvatske samouprave u dotičnom gradu.

Odlikovana Hrvatica u društvu Ferenc Kovácsa, predsjednika Skupščine Željezne županije

Rodjena Židanka ima velike zasluge u tom da u ovom malom gradu živeći Hrvati su mogli osnovati 1998. ljeta mjesnu Hrvatsku samoupravu, čija je predsjednica jur od 2002. ljeta. U prošlom mandatu je bila članica, a od 2011. ljeta je i dopredsjednica Hrvatske samouprave u Željeznoj županiji. U okviru čepreške Hrvatske samouprave djeluje jačkarni zbor Janković, u kom je takaj članica. 2000. ljeta od gradske samouprave dostali su Hrvati manju prostoriju, kade teče hrvatska nastava izvan škole, a tamo se najdu misečno jednoč i kotrigi Hrvatskoga kluba pri različiti programi. Zahvaljujući ovom manjinskom tijelu, grad Čepreg i Delnice u Hrvatskoj, 1999. ljeta su potpisali ugovor o suradnji i prijateljstvu.

Marija Kralj-Kiss u zadnje vrime često se zakapa u povijest, skupa s etnografkinjom Teréziom Horváth-Balogh i tragaju za povijesnimi štacijami grofovske obitelji Janković. U čast ove familije uspjele su napraviti i izložbe ter izgraditi prijateljske kontakte na povijesnoj osnovi s Daruvarom, a i Achenkirchom u Austriji (o tom putovanju vrijeda ćete moći i detaljnije štati) s namjerom da Hrvati i dalje čuvaju spominke na slavonske vlasteline ki su imali značajne posjede i u Čepregu i njegovoj okolici. Ov grad je poznat i po svojem hrvatskom folklornom festivalu, pri kom se redovno najdu gradišćanski ansambli iz Ugarske, Austrije i Slovačke. Od ove kazališne sezone, igrom slučaja, je zašla Marija Kralj-Kiss, po prvi put, med glumce židanskoga amaterskoga teatra, koji predstavlja svoje kusiće na hrvatskom jeziku. Kako je rekla, jako se veseli ovoj nagradi, i smatra da su ovo priznanje prik nje dostali sad, ne samo Hrvati u Čepregu nego i u Hrvatskom Židanu.

Odlikovanoj dami i mi gratuliramo i željimo joj dobro zdravlje, moći i strpljenje ter mnogo uspjeha u svojem negda-negda mukotrpnom, ali vjerujemo da većkrat i veselom djelu!

-Tiho-

Foto: Péter Pagony

Vanjska obnova židanske crkve do konca majuša gotova

„Mi smo jako gizdavi na ovu crkvu jer je velika i lipa ter je u dobrom stanju, nije neka ruševina. Nadalje smo gizdavi i zato, aš ova crkva nima nijednoga ugarskoga natpisa. Kod nas su svi natpisi na hrvatskom jeziku, i zato mora ne samo vjeroopćina obdržati ovu crkvu nego i mjesna Hrvatska samouprava!”

Povodom za razgovor je služilo, sa Štefanom Krizmanićem, predsjednikom Hrvatske samouprave, a ujedno i načelnikom Hrvatskoga Židana, ono uspješno naticanje kod Ministarstva ljudskih resursa, na kom je Hrvatska samouprava dotičnoga naselja dostala 17 milijun Ft za vanjsku obnovu mjesne crkve, ka u zadnja ljeta s dobrovoljnim darima, a i s raznim naticanjima se je postepeno obnavljala, polipšala. Jednu kršćansku zajednicu jako lipo opisuje stanje i izgled vlašće crkve i farofa, a u tom pogledu Gradišćanski Hrvati znamda nimaju uzroka za turobnost. U ovoj regiji, u svakom našem selu su uredjene crkve, po tom pak imaju i brižljive vjernike. Za lanjskim blagoslavljanjem obnovljenih crkav u Koljnofu i Prisiki, ovo ljeto Židanci stoju pred velikim izazovom, iako su jur djela započeta, kako nam je rekao židanski načelnik.

– Jako smo veseli, aš smo prošlo ljeto u zadnjem trenutku doznali vist da su nam podiljeni zadnji pinezi u naticanju Ministarstva. Hitno smo morali napraviti dokumente i potpisati ugovore, pineze još nismo dostali, ali sve je na dobrom putu. Obnova na crkvi se je jur začela, ku bi morali do konca majuša završiti, zato nas stišće i vrime. A to je obnova turma, krova s pometanjem novih čripov, a nutarnje stijene ćemo samo u toj mjeri dirati da napravimo izolaciju – kaže židanski poglavar. Za židansku crkvu valja znati da je sazidana 1836. ljeta i posvećena Sv. Ivanu Krstitelju. Za nje obnovu jur ljeta dugo se gledaju naticanja, razni materijalni izvori za mogućnost pokrivanja svih strošak, ali i s dobrovoljnim darima su na čelu sami židanski vjernici. 1999. ljeta su zminjani obični obloki na moderne farbane staklene obloke, na ki se pišu imena darovateljcev po hrvatski. Potom je dom božji dostao nove škamlje, klupe, ali dobro bi došla manja obnova i na oltaru i po štiga pred crkvom ter na korušu. Ako bude još pinez, po Krizmanićevi riči, i ti predlogi će se ostvariti. – Ja mislim, u cijelom Gradišću, ali sigurno morem reći u Hrvatskom Židanu, svenek je crkva podupirala hrvatstvo i bila mu i jedna baza. U današnje vrime kada se i crkve moradu za pineze nati-

cati, nije sigurno da mjesne crkve imadu istu šansu kod biškupa. Zato je probala svoju sriču i naša Hrvatska samouprava, jer naša crkva je našem srcu najdraža. Mi smo jako gizdavi na ovu crkvu jer je velika i lipa ter je u dobrom stanju, nije neka ruševina. Nadalje smo gizdavi i zato, aš ova crkva nima nijednoga ugarskoga natpisa. Kod nas su svi natpisi na hrvatskom jeziku, i zato mora ne samo vjeroopćina obdržati ovu crkvu nego i mjesna Hrvatska samouprava! Hrvatski Židan danas broji 850 stanovnikov i iz toga dobri dio redovno ide na mašu, drži do svoje vjere, dodaje još moj sugovornik, ki naglasi da blagoslavljanje obnovljene crkve, pravoda na hrvatskom jeziku, je predvidjeno „na Djivanju“, kiritofu, 23. junija, u nedilju. No ovo ljeto zvanaredno je bogato u svečevanju za Židance, polag ovoga značajnoga datuma svečevat će se i mjesni farnik Štefan Dumović ki je ljetos stupio u 35. ljetu službovanja hrvatskoga naroda u ovom selu ter u Plajgoru. Zvana toga bivšemu židanskomu farniku i pjesniku, književniku Ivanu Muškoviću je 165. ljetu rodjenja, za koga je Mate Meršić Miloradić pisao da je bio „tihu mučenik hrvatstva“. Njemu je postavljena i spomen-ploča blizu oltara u židanskoj crkvi. Ljetos pak

Jedan od prekrasnih oblokov na židanskoj crkvi

jubilira i ženski jačkarni (crikveni) zbor Peruška Marija sa svojom dvajsetom obljetnicom, Katoličanski omladinski tabor Peruške Marije, koji će se dotično ljeto jur po dvadeseti put organizirati.

–Tih-

Ljetos se svečuje obnovljena crkva, a i 35-ljetno službovanje mjesnoga dušobrižnika Štefana Dumovića, u ovom selu

BUDIMPEŠTA – U petak, 29. ožujka, s početkom u 10 sati, u Uredu načelnika XV. okruga svečano će se čestitati teti Loli, Rozaliji Molnar, povodom njezinoga 103. rođendana. Teta Lola je rođena 15. travnja 1910. godine, ali je i danas aktivna članica hrvatske zajednice u Budimpešti. Slavljenici će čestitati Okružna i Hrvatska samouprava XV. okruga.

DOMBOVAR – U sklopu manifestacije pod nazivom Tjedan grada Dombovara kojom se obilježava 43 godine od proglašenja naselja Dombovara gradom, Hrvatske samouprava toga grada i Dombo Coop Zrt-a priređuju kulturno-gastronomsku priredbu pod naslovom «Virska noć», koja će biti održana 3. i 4. travnja 2013. godine od 18.30 sati u hotelu Dombóvár, kaže za Hrvatski glasnik predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave Gabor Varga Štadler, te dodaje kako će se za dobru dalmatinsku hranu pobrinuti voditelj kuhinje Goran Bašić, a za dobru glazbu Trio Nandino. U sklopu programa predstaviti će se kulturna, turistička i gastronomska ponuda grada Vira. Ulaznica na program, po cijeni od 4990 Ft, može se rezervirati u hotelu Dombóvár, na telefonu 74 466 155 ili na 30 326 8379.

DOMBOVAR – Hrvatska samouprava toga grada djelatno se uključuje u Dan grada Dombovara. Tako će u sklopu obilježavanja Dana grada biti održani i hrvatski programi, a gosti će 6. travnja biti predstavnici gradova Vira i Ogulina. Toga će se dana u 11 sati položiti vijenci u Domu narodnosti, kod spomen-ploče bana Franje Vlašića, rođenog Dombovarca, te s početkom u 13 sati održati svečani kulturni program pod naslovom »Zavrzlama nacionalnih manjina«, kojem sudjeluju i virski KUD te zadarski Trio Nandino. Slijedi Gradska svečanost u domu kulture, a zatim večera u podrumarstvu Kakasdomb, izjavljuje u ime tamošnje Hrvatske samouprave predsjednik Gabor Varga Štadler.

PRISIKA – Csaba Bőjte, poznati ugarski franjevac u Transilvaniji, ki je zeo u svoju obrambu sirotu, usamljenu dicitu s rumunjskih ulic, par dani ce gostovati s izabranom dičjom grupom u Željeznoj županiji, točnije rečeno u Novákfalvi ter 3. aprila, u srijedu ce pohoditi i Prisičane. Kako nam je rekao Gyula Orbán, zapovjednik tamošnjega Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva, gostom ce predstaviti ovo hrvatsko naselje, u Socijalnom domu ce je pogostiti s južinom, a u 15 uri u mjesnom Domu kulture ce s kulturnim programom zahvaliti dica domaćinom gostoljubivost i one dobrovoljne dare (rublje, razna orudalja za domaćinstvo, hasnovite školske, domaće predmete) ke su njim skupanosili stanovnici sela.

Najljepše je darovati – kaže prof. dr. Karlo Gadanji

Čim je neki blagdan ili svečanost u Keresturu, prof. dr. Karlo Gadanji ili, kako ga zovu u rodnom Keresturu, čika Karči, stiže u rodno selo s mnoštvom darova. Pred vuzmenim (uskrsnim) blagdanima čak je i u velikom snijegu doputovao u Kerestur iz Sambotela da preda uskrsne darove. Umalo 190 paketa slatkiša je pripremio za učenike mjesne osnovne škole i za vrtičku djecu a više od 50 poklon-paketa predao je djelatnicima odgojno-obrazovnih ustanova, načelniku, župniku, osobama koji prema njegovu mišljenju mnogo čine za razvoj sela Kerestura. Povodom blagdana uručio je zlatni prsten Eržiki Deak Kovač, voditeljici doma kulture.

Profesor dr. Karlo Gadanji još 2005. godine utemeljio je stipendiju za školsku djecu i novčano priznanje za istaknutu učiteljicu; već šest godina zaredom na Uskrs podari svu školsku i vrtičku djecu, podario je i zlatni prsten ravnateljici i načelniku. Zlatni prsten ovaj put je uručio Eržiki Deak Kovač, voditeljici doma kulturne, koja je dugi niz godina dobrovoljno vodila seosku televiziju, vodi Zakladu za razvoj sela Kerestura i vrlo je aktivna u civilnoj sferi sela. Bivši Keresturac, prof. Gadanji ponosan je na svoje rodno selo i kaže da nikada neće zaboraviti odakle je krenuo, što je dobio od njega, no nije ni to zaboravio kako se nekada siromašno živjelo i kako je bilo teško djecu školovati. Upravo zbog toga mu je drago da može djecu darovati, a ima još jednu uspomenu zbog čega je odlučio biti „krsni kum“ keresturskoj djeci:

U Keresturu je uvijek bio običaj da na Vuzem (Uskrs) krsna kuma daruje kumiće. Imao sam krsnu kumu u Šurdu, malo dalje od Kerestura, i ona nikad nije došla s poklonom. Bilo mi je uvijek teško kada sam vidio da drugoj djeci stiže kuma i nosi neki mali „jandek“, nije to bio neki velik poklon, ali važno je bilo samo nešto simbolično dobiti. Tako sam se sjetio prije 6–7 godina da ću ja biti „krsni kum“ keresturskoj djeci, da svako dijete dobije neki mali poklon za Uskrs, jer djeca se uvijek raduju svakoj sitnici. Mislim da je najbolji osjećaj kad čovjek može dati, a tome

Slijeva Anica Kovač, prof. dr. Karlo Gadanji i Eržika Deak Kovač, dobitnica zlatnog prstena

Čika Karči darovao je svako dijete

Dječje veselje

se netko raduje – reče g. Gadanji uz obećanje da dok će imati snage i mogućnosti, to će činiti svake godine.

Školska su djeca čika-Karlu zahvalila na poklonima s kulturnim programom, školski tamburaški sastav je odsvirao hrvatske napjeve, te omiljenu pjesmu g. Gadanjija „Mura, Mura“.

beta

Studenti kroatistike predstavljaju Hrvatsku

U organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh, a u suradnji s Odsjekom za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, u Hrvatskome klubu Augusta Šenoa održano je još jedno u nizu od redovitih mjesečnih „studentskih večeri“. Naime studenti Odsjeka za kroatistiku pozvali su sve na druženje održano uz predavanja u Hrvatski klub. Svima su putem predavanja predstavili: Izvorni hrvatski proizvod i Suvremenu hrvatsku urbanu glazbu.

Pošto je pozdravio nazočne, predsjednik spomenutog Ogranka Stjepan Blažetin predao je riječ studentima. Studenti druge godine kroatistike sa Sveučilišta u Pečuhu ovime su završili ciklus predavanja kojim su predstavili najbolje od najboljega iz Hrvatske. Projekt Studenti kroatistike predstavljaju Hrvatsku nastao je na Odsjeku za kroatistiku pod vodstvom lektora Željka Predojevića, a kojim su studenti u svojim multimedijalnim

predavanjima predstavili hrvatske regije i ono po čemu su one prepoznatljive, a posljednjim predavanjem izašli iz okvira i častili sve zainteresirane dobrom glazbom i hrvatskim izvornim proizvodima.

Tema kojom je otvorena večer, mjeseca veljače, jest Izvorni hrvatski proizvod o kojoj je govorila Vivien Sarvaš. Po čemu je prepoznatljiva hrvatska kuhinja, zašto ta jedna žlica Vegete uveseljava naše okusne pupoljke, i zašto nam je najdraži slatkiš Domaćica, a volimo piti Cedevitu. Sve smo navedeno saznali, a imali smo priliku i kušati ponešto. Nakon toga su nas DJ-i Zoran Živković i Goran Sabo upoznali sa suvremenom hrvatskom urbanom glazbom, pretežno rockom, no i pokojim drugim istaknutijim urbanim izvođačima. Saznali smo što se sluša u Hrvatskoj, tko žari i pali po festivalskim pozornicima i za koga se uvijek traži ona jedna ulaznica više. *bpb*

MALA STRANICA

Pisanice za kanišku djecu

Običaj bojanja jaja nije zaboravljen ni u jednome hrvatskom naselju u Mađarskoj. Najstariji i najrašireniji način ukrašavanja jaja jest vosak. Motivi na njima različiti su i jedinstveni. Najčešće se javljaju motivi proljetnoga cvijeća, motiv križa ili proljetnih radova, hrastovih i borovih grančica, ravne i izlomljene crte, točkice i valovi. Da se djeca i u Kaniži upoznaju s tradicionalnom izradbom pisanica, za to se svake godine pobrine Hrvatska samouprava. Članice Hrvatskoga pjevačkog zbora okupljenoj djeci predstavile su pisanje uzoraka kičicom i bojanje, te pričale o običaju bojanja jaja i o izradbi izvornih pisanica. Eržika Rodek Habjanec pripovijedala je kako su nekoć na Veliki petak bojali jaja skupa u obitelji.

beta

Foto: Ákos Kollár

Pasijska baština – korizma među Hrvatima u Mađarskoj

U organizaciji Zaklade Zornica nova i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae, a uz pokroviteljstvo Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, 8. ožujka, u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae organiziran je okrugli stol i izložbe pod zajedničkim nazivom Pasijska baština – korizma među Hrvatima u Mađarskoj.

Dio sudionika okruglog stola Pasijska baština – korizma među Hrvatima u Mađarskoj

Okrugli je stol otvorio uvodnim govorom harkanjski župnik dekan škikloškog dekanata Ladislav Ronta, a izlaganja su imali: mr. sc. Jozo Čikeša iz Zagreba, koji je govorio o modalitetima pasionskih sadržaja kao kulturnog dobra; etnograf i književnik Đuro Franković, predstavio je temu Opis Isusove krvi u pučkim molitvicama Hrvata, Slovenaca, Srba i Slovaka iz koje raste cvijeće; mr. sc. Vera Erl iz Osijeka govorila je o šokačkim korizmenim običajima. O pasionskim sadržajima kroz vrijeme pripremio je materijal dr. sc. Stjepan Pepelnjak iz Zagreba ilustrirajući svoje izlaganje filmom o običajima u Resniku, selu nedaleko od Zagreba; glavna urednica časopisa Zornica nova Milica Klaić Tarađija predstavila je korizmene običaje i pobožnosti Hrvata u Baranjskoj županiji pod nazivom Poslušajte, braćo mila.

Program Pasijska baština – korizma među Hrvatima u Mađarskoj, održan u Pečuhu, jedna je od 22 kulturne aktivnosti u okviru svečanosti *Pasijske baštine* koje se od 16. do 27. ožujka o. g. održavaju u organizaciji hrvatske *Udruge Pasijske baštine* u Zagrebu u prostorima katedrale i crkava, prostorijama grada Zagreba, knjižnicama i galerijama, te Društvu hrvatskih književnika. Riječ je o nizu izložaba i koncerata na temu Kristove Muke, te smrti i uskrsnuća Kristova. O djelovanju Udruge Pasijske baštine govorili su u Pečuhu njezini članovi Jozo Čikeš i Stjepan Pepelnjak.

Nakon izlaganja u okviru okruglog stola program je nastavljen svečanim otvaranjem izložbe fotografija Anite Mandić i Ákosa Kollára pod objedinjenim nazivom *Evo*, pod

kríž smo došli, koje je predstavila Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu.

Ona je između ostaloga kazala: „Korizma i Veliki tjedan snažno su prisutni u umjetničkom izričaju hrvatskog čovjeka kojima on obogaćuje i skrbi o duhovnoj i kulturnoj baštini naših predaka. Obredima Velikoga petka kršćani se sjećaju Muke i smrti Isusa Krista.

Pasijska baština pokazuje bogatstvo običaja koje od davnina baštine i vrijedno pokazuju zašto se upravo europska kultura u svojoj najdubljoj biti mora nazivati kršćanskom. Kristova Muka i Uskrsnuće nepresušno

su nadahnuće kulturnog stvaralaštva, svih njezinih oblika – bogatstva liturgijskih obreda, književnosti, glazbe, likovnog izričaja – što je zorno prikazano i ovom izložbom fotografija pod nazivom *Evo, pod križ smo došli*, pokloniti se onomu koji je umro *radi nas ljudi i radi našega spasenja*.

Izložba fotografija dvoje autora, Anite Mandić i Ákosa Kollára, obuhvaća djela koja se tematski vezuju uz vizualni izraz onoga što nosi Pasijska baština, umjetnički oblikovano i emocionalno označeno osobnostima samih autora.

Ákos Kollár, profesor u hrvatskoj školi Miroslave Krležje, fotografijom se bavi od završetka studija, a svoju je ljubav i znanje o vizualnom izričaju fotografije prenio i na svoje učenike, voditelj je Fotokluba, te autor više samostalnih i skupnih izložaba. Premda fotografija zaustavlja svaki trenutak u vremenu, njegova je intimna orijentacija usmjerena prema djelićima ljepote prirode, on želi fotoa-

Autori izložbe Anita Mandić i Ákos Kollár

Događaju je nazočio znatan broj Hrvata iz Vršende koji su organizirano došli na priredbu

Nastup pjevačkog zbora KUD-a Ladislava Matuška, u kojem pjeva i organizatorica događanja Milica Klaić Taradija

paratom dokumentirati svijet i događaje oko sebe.

Anita Mandić, iako okružena poslovnim svijetom, svoju davnu ljubav, još od osnovne škole, ljubav prema fotografiranju, pretače u fotografije – stvari koje ju okružuju, ali posebice rado portretira ljude koji svojim življenjem obilježavaju prostor oko sebe. Naravno, Anita i Ákos i zajedno stvaraju sugestivnu i prelijepu svijet umjetnosti fotografije i omogućuju nam i ovom izložbom da ga zajedno podijelimo.

Izložene fotografije obuhvaćaju tri tematska kruga – svakodnevni život, motive s groblja i s križnog puta. Pred nama se otvara začudan svijet detalja (pastirski štap), spome-

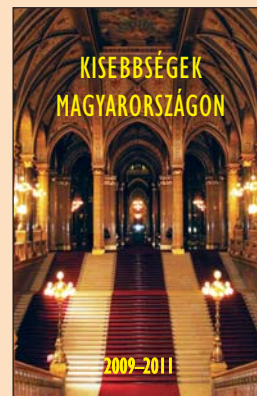
nika koje je okrnulo vrijeme, ali su još uvijek privlačni i lijepi u svojoj posebnosti. Šetnja grobljima u Pečuhu, Santovu i ostalim mjestima u kojima nekadašnju brojnost hrvatskoga življa, nažalost, prepoznajemo po hrvatskim imenima na nadgrobnim pločama, pokazuje spomenike s Kristovim raspećem, iskrivljenim kompozicijskim ustrojstvom (otkinuta glava poprsja naslonjena na spomenik ipak daje dojam cjeline – takva je prava umjetnost). U postajama križnog puta prepoznajemo različita ustrojstva umjetničkih izražaja – slikarskih pothvata, kiparskih rješenja. U sklopu otvaranja izložbe slijedio je mali koncert korizmenih pjesama koje su za ovu prigodu pripremili pečuški Ženski pjevački zbor Augusta Šenoje i pjevačka skupina KUD-a Ladislava Matuška iz Kukinja.

- hg -

Foto: Ákos Kollár

Objelodanjen najnoviji svezak „Manjine u Mađarskoj 2009–2011”

Najnoviji svezak izdanja „Manjine u Mađarskoj 2009–2011” (Kisebbség Magyarországon 2009–2011) donosi potpuniju sliku o događanjima na sceni domaće narodnosne politike. Općenite informacije o iskustvima glede narodnosnih izbora i djelovanja narodnosnih samouprava, o po-

ložaju narodnosnog zakonodavstva, o financijskom sustavu, odgoju, obrazovanju, kulturi, njegovanju materinskoga jezika, medijima i međunarodnom sustavu suradnje narodnosti.

Sažeto prikazuje narodnosne poticaje i smjerove aktivnosti narodnosnih zajednica. Svezak je besplatno dostupan kod županijskih i državnih narodnosnih samouprava.

SISAK; GORNJI ČETAR – Željko Maljevac, novinar Novoga sisačkoga tjednika, stari je prijatelj i podupirač Hrvatov u Gornjem Četaru. U dogovoru s Joškom Šallerom, predsjednikom četarske Hrvatske samouprave, 6. aprila, u subotu otpodne s jednom manjom sisačkom delegacijom će znova posjetiti ovo južnogradišćansko naselje, naravno ne prez cilja. I ovom prilikom će donesti i darovati vrijedne knjige na hrvatskom jeziku seoskoj knjižnici ter održat će i djelaonice o hrvatskom pismu i jeziku, ke će peljati djelatnice Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac u Sisku. Posebni paket bi bio darovan s početnicama za one ki ne znaju ništa o hrvatskom pismu i jeziku, ali bi to jako rado naučili, tako računaju ne samo na Gradišćanske Hrvate s osnovnim znanjem hrvatskoga jezika, nego i na zainteresirane Ugre, ki bi se detaljnije hteli upoznati s hrvatskim jezikom. Ovo bi bilo dar sisačkih prijateljev na sam Vazam s jednotajednim malim zakašnjenjem, ali iz čistoga srca, što pravoda najbolje znaju cijeniti sami tovaruši južnoga Gradišća. U delegaciji će biti uz novinara, ravnateljica gradske knjižnice prof. Snježana Pokorny i nje kolegice ter i umirovljeni pukovnik Hrvatske vojske, heroj Domovinskoga boja Ivica Pandža Orkan, uz čije ime se vežu još i dvi pred kratkim objavljene knjige o otkrivanju istine Domovinskoga boja.

Poziv na natjecanje najljepše Hrvice u Mađarskoj

*Prva najljepša
Hrvice u Mađarskoj,
Mirjana Grubić
iz Koljnofa, sudjelovat
će na natjecanju kao
članica prosudbenog
povjerenstva*

Natjecanje za najljepšu Hrvaticu u Mađarskoj organizira se 1. lipnja, u subotu, 2013. godine, u Petrovom Selu. Organizatori očekuju prijave djevojaka iz cijele Mađarske, hrvatskoga podrijetla, s navršениh 14 godina. Natjecateljice se trebaju predstaviti na hrvatskom jeziku i biti odjenute u narodnu nošnju, kupaci kostim i večernju toaletu, za koje se trebaju same pobrinuti.

Pobjednicu te prvu i drugu pratilju očekuju vrijedna putovanja i različite nagrade (Swarovski kristali).

Adresa prijave: ljepoticanas@gmail.com U prijavi čekamo dvije slike (cijeli oblik tijela i profil), te kratko predstavljanje na hrvatskom jeziku, do 1. svibnja.

Vidimo se na izboru „Mis Hrvatica u Mađarskoj”, 1. lipnja, u subotu, u Petrovom Selu!

PEČUH – Prigodom obljetnica rođenja i smrti Nikole Tordinca (1858–1888), zaslužnoga slavonskog pripovjedača i sakupljača folklornog blaga pečuskih i kozarskih Hrvata, književnik Mirko Ćurić priprema film. Prvi dio posla počinje 4. ožujka, te će biti poslije nastavljen. On je pripremio i objavio više izdanja o Nikoli Tordincu, objavio njegove novele, prijevod pustolina od Karla Maya, bio suurednik Tordinčeve knjige na dva jezika, o kojima su pravodobno dobili uvid i čitatelji Hrvatskoga glasnika. Mogli bismo s pravom navesti da je već 1986. godine u uređivanju Đure Frankovića i Đure Šarošca objavljena bogata folklorna građa naših Hrvata u Pečuhu i Kozaru, u ostavštini Nikole Tordinca, koja je zadnjeg trena otrgnuta zaboravu. Naknadno su Tordinčeva sakupljanja objavljena na dva jezika, hrvatskom i mađarskom, te u posebnom izdanju na mađarskom jeziku.

PETROVO SELO, SARAJEVO, VISOKO, MOSTAR, MEDJUGORJE – Hrvatska samouprava Petrovoga Sela organizira trodnevni izlet u Bosnu i Hercegovinu, od 12. do 14. aprila. Oko pedeset ljudi će se ganuti na put, pod peljanjem predsjednice, Anice Škrapić-Timar, u četvrtak u noći prik Slavenskoga Broda, da bi petak cijeli dan jur proveli u glavnom gradu BiH. Za cijelodnevni upoznavanjem znamenitosti Sarajeva, putnike uvečer čeka u Hotelu Hollywood večera sa živom bosanskom muzikom. Drugi dan će se Petrovišćani otpraviti u Visoko na pohod piramidov za ke se tvrdi da su izgrađene s ljudskimi rukami u zdavnoj prošlosti. Subota otpodne bit će posvećeno Mostaru i čuvanom izvoru rijeke Bune, samo 12 km odaljenoga od grada. Noćni počivak je osiguran u Medjugorju da bi nediljna maša bila poslušana na tom svetom mjestu. Za objedom će Petrovišćani ponovo sjesti na autobus da vjerojatno s puni doživljaji zajdu domon. Putne stroške plaća mjesna Hrvatska samouprava, a spalo i jilo za jednu peršonu na tri dane stoji 120 eura.

Poziv na skupno shodišće Gradišćanskih Hrvatov

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj organizira skupno shodišće Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj u Koljnof, Putujućoj Celjanskoj Mariji, 11. majuša, u subotu.

Na shodišću će biti sveta maša u 18 uri u koljnofskoj Hodočasnoj crkvi, potom prošecija i zatim sve vjernike čeka agape.

Ki more, neka se priključi onim vjernikom, ki će ov put napraviti pišice. Iz Petrovoga Sela jur 10. majuša, u petak, će se otpraviti jedna grupa na noga u Kiseg, onde će spati, i drugi dan će nastaviti svoj put do Koljnofa.

Prosimo sve one ki bi htjeli sudjelovati na ovoljetnom velikom shodišću da se javu kod predsjednikov hrvatskih samoupravov u naši seli i varoši, a samouprave neka šalju listu diozimateljev i način putovanja, do 5. aprila, na email: eniko45@t-online.hu, ili pozvonu na telefonski broj 20/572-80-93.

OSIJEK – Mađarski kulturni i znanstveni časopis «Rovátkák» u nakladi HunCroa i suizdavača Mađarskoga znanstvenog i umjetničkog kruga Pragma u Hrvatskoj, te Katedre za mađarski jezik i književnost u Osijeku, objavio je pozornosti vrijedne napise iz povijesti i književnosti. Đuro Franković na temelju jugoslavenskih arhivskih dokumenata donosi studiju O prihvatu mađarskih izbjeglica 1956. godine u Jugoslaviji. Naime poslije pada '56. Mađarske revolucije 220-ak tisuća ljudi napustilo je Mađarsku, od toga nakon otvaranja granice 19.857 izbjeglica dobilo je smještaj u 42 jugoslavenske prihvatne tabora. Većina je izbjeglih poslije preseljena u zapadne i prekooceanske zemlje te manji broj izbjeglica, uglavnom maloljetnici, vraćeni su u Mađarsku. Suzana Režić donosi tekst o životopisnim elementima pjesnika Janusa Pannoniusa, poznatog po imenu Ivana Česmičkog (1434–1472), bivšega pečuško biskupa. Zsombor Lábadi i Dajana Váci skupno objavljuju napis pod naslovom Putopis i povijesno pamćenje u tekstovima Viktora Garádyja, te svoj stih objavljuje István B. Foky. Glavni i odgovorni urednik časopisa je Károly Lábadi.

DOMBOVAR – Urednik József Kriston Vizi povodom 80. rođendana znanstvenika Andrása Szókeja prigotovio je izdanje Južnopodunavski radovi (Dél-Dunántúli Dolgozatok) u kojem pisci raznih znanstvenih disciplina objavljuju svoje tekstove, dajući uvid u najnovija dostignuća iz dane struke, i to iz arheologije, povijesti, etnologije, čak do gradnje željezničkih mreža u Mađarskoj te o važnosti željeznog čvorišta u Dombovaru. Đuro Franković prigotovio je dva svoja teksta pod naslovom: «Predstave o spajanju neba i raja te neba i zemlje u pučkoj tradiciji slavenskih naroda» i «Isus je poslao špijunirati pečenog pijetla».

VELIKI PETAK

„Pošto Isusa osudiše na smrt, Pilat im ga preda da ga razapnu. Oni ga na to uzmu, a on noseći svoj križ, izide na mjesto zvano Lubanjsko, hebrejski Golgota. Ondje ga razapeše, a s njim i drugu dvojicu, s jedne i s druge strane, a Isusa u sredini.

Uz križ Isusov stajahu majka njegova, zatim sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija Magdalena. Kad Isus vidje majku i kraj nje učenika koga je ljubio, reče majci: «Ženo! Evo ti sina!» Zatim reče učenicu: «Evo ti majke!» I od toga časa uze je učenik k sebi. Nakon toga, znajući da je dovršeno, Isus reče da bi se ispunilo Pismo: «Žedan sam».

A ondje je stajala posuda puna octa. I natakoše na izopovu trsku spužvu natopljenu octom pa je primakoše njegovim

ustima. Čim Isus uze ocat, reče: «Dovršeno je!» I naklonivši glavu, predade duh.

A na mjestu gdje Isus bi raspet bijaše vrt i u vrtu nov grob, u koji još nitko ne bijaše položen.

Ondje dakle zbog židovske Priprave, jer grob bijaše blizu, polože Isusa.”

Iv 19,16-18.25-30.41-42

Križni put na pečuskoj Tekiji, 2012. godine

Uskrs

Na visokoj Golgoti planini dragi Isus raspet na visini. A kraj njega anđela plačuć moli da mu Otac ublažuje boli.

– Da smo mogli i mi tamo biti, kano kiša gorke suze liti, svete kapi krvi bi' ljubili, odande se ne bi' udaljili!

Drvo križa od krvi je mokro, anđel svojim suzama je opro. Trnje bode, glavu je nagnio, od muke je Isus ožednio.

– Da smo mogli i mi tamo biti, kano kiša gorke suze liti, svete kapi krvi bi' ljubili, odande se ne bi' udaljili!

Donesoše sirćeta i žuči, okusio, još ga jače muči. Svršena je, reče, muka moja, dragi Oče, budi volja tvoja!

– Da smo mogli i mi tamo biti, kano kiša gorke suze liti, svete kapi krvi bi' ljubili, odande se ne bi' udaljili!

Napjev jedne od meni najdražih korizmenih pjesama posebno mi odzvanja u ušima, kao propuštena mogućnost i molba za pogledom. Vjerujem kako su to jedni od najdojmljivijih stihova korizmenih pjesama, bar koje ja poznajem, koji prodiru u dušu i tjeraju nas na meditaciju i razmišljanje. Budi se priroda oko nas, naše suze su gorke, ali zaslađene radošću o spoznaji rađanja novoga života. Nudi nam se vjera kao nada i utočište pred nepoznatim.

Ovi neobično snažni stihovi uvod su u trodnevnu muku i uskrsnuće koje slavodobitno završava korizmenom pjesmom *On uskrsnu, kako reče, veselimo se – aleluja, aleluja i radujmo se!*

Anđeo reče ženama: „Znam, vi tražite Isusa Nazarećanina raspetoga. Zašto tražite živoga među mrtvima? Nije ovdje, nego uskrsnu kako reče! Dodite i vidite mjesto gdje

je ležao. Sjetite se samo što vam je najvjestio dok je još bio u Galileji, kad je govorio: Sin čovječji treba da bude predan u ruke grešnicima, da bude raspet i da treći dan uskrsne. Potecite žurno i javite njegovim učenicima, i Petru, da je ustao od mrtvih. I gle, on pred vama ide u Galileju, ondje ćete ga vidjeti, kako vam reče. Eto, rekoh vam.”

Vjera je nada i spas, s njome imamo ruku na koju se možemo osloniti, štap kojim ćemo se pomoći i vrata na koja ćemo ući u kuću koja nas čeka.

Branka Pavić Blažetin

STABAT MATER

Stala plačuć tužna Mati, gledala je kako pati Sin joj na križ uzdignut. Dušom njenom razboljenom, rastuženom, ražaljenom, prolazio mač je ljut. O koliko uciviljena bješe ona uzvišena, Majka Sina jedinog! Bol bolova sve to ljuči blaga Mati gledajući muke slavnog Sina svog. Koji čovjek ne bi plak'o Majku Božju videć tako u tjeskobi tolikoj? Tko protužit neće s čistom, kada vidi gdje za Kristom razdire se srce njoj? Zarad grijeha svoga puka gleda njega usred muka i gdje bičem bijen bi. Gleda svoga milog Sina, ostavljena sred gorčina, gdje se s dušom podijeli. Vrelo milja, slatka Mati, bol mi gorku osjećati daj, da s tobom procvilim. Neka ljubav srca moga gori sveđ za Krista Boga, da mu u svem omilim. Neka dođu i na mene patnje za me podnesene Sina tvoga ranjenog. Daj mi s tobom suze lijevat, Raspetoga oplakivat, dok na svijetu budem ja. U tvom društvu uz križ stati, s tobom jade jadovati želja mi je jedina. Kada dođu smrtni časi, Kriste Bože, nek me spasi Majke tvoje zagovor. Kad mi zemlja tijelo primi, dušu onda uzmi ti mi u nebeski blažen dvor.

Katolička himna XIII. st. (fra Jacopone da Todi). Ova molitva počinje s riječima Stabat Mater dolorosa – Stala tužna Mati, i meditira o patnji Marije, Majke Isusove, za Njegovu Raspeća.

S molitvom i pisanicom do Uskrsa

Mnogi vjerski blagdani u današnjem ubrzanom životu izgube svoje pravo značenje pred potrošačkim blagdanskim simbolima, koji su naprosto prevladali, zasjenili njihovo pravo značenje. U svakodnevici je i Uskrs postao samo jedna od nedjelja kroz godinu kada većina spremno pokazuje pune novčarke, bogati stol, a srca ostaju prazna. Vjerujem da to nije tako u našim hrvatskim zajednicama. Hrvati su uvijek bili čvrsti u svojoj vjeri i ta se vjera još uvijek osjeća u njihovu slavljenju, u našoj manjinskoj zajednici, ustanove također obraćaju dovoljno pozornosti duhovnoj pripremi na uskrsne blagdane. Na mnogim se mjestima organizira križni put i bojanje pisanica, izradba skromnih vlastoručnih poklona.

Pisanice pomurskih Hrvata

– Ve smo perle skuhalo jajce, zatim stopimo vojska, zememo kličico, pak ž nom pišemo sakojačke minte. Minte so kak tulipan, grabla, brisač, lubica, nekve ruže, se kaj je vu protuletje. Onda da smo napravili minte, denemo vu farbu, pak to malo stopimo kaj vojs dojde dole, i to lepo brišemo. Ve več je je farbe za jajca, negda smo to delale z farbom za robačo. Negda so pisanice mame delale, kaj so one lepše znale, deca išče tak lepo ne znaju delate minte, treba je čvrsta roka. Drugi den Vuzma so znali dojeti dečki pri hiže deklam, onda smo mi dečkima dali lepu pisanico. Pomlam išče da mi je došel muž pa sam mu ja dala nelepšu pisanico. Ondak smo išli na ledino pak smo se matkali, hitali pisanice jen drugomu, pak smo postali stra sestra, stra brat. Zo toga dneva smo si jen drugomu kazali „vi sestra“. Išče so žive moje stra sestre, pak smo si i ve dobre pajdašice, jen drugomu pomoremo – kazuje *Eržika Körösi iz Mlinaraca*.

Pisanice podravskih Hrvata iz Križevaca

„Ono lepo bilo, crnu boju smo dobili od guboča (s hrasta), ono bi skuvali od onog bi bila crna jajaca. „Kisica“ se pravi od pločice bakra, treba odrezati i na iglu treba namotati, onda na šibicu svezati te močiti u otopljeni „vojsak“ i najlepše se može pisati ako je mlačno jajce... Sad sam pokalaisala... sad ide u crnu farbu. Ima kad dva-tri dana se kvasi dok boja uhvati redovno, ima kad odmah, kada kako. Onda denem u peć nek se vojsak otopi, onda izbrišem jel s krpičkom jel s papirom, stare sen gledala kad su pisale, starije žene, i od svoje majke to se tako naučilo usput. Malo podaprti i ide to jednako. To je „gusto pismo“, jedan najstariji motiv, pa klinčok, ne znam što je poruka! „Piknje“ to je plodnost, a to mort je sunce od tog mi ništa nisu kazale stare žene, one su sam majale, nisu one znale to. Skupile bi se i pisale uveče, ali ako su baš šarale, po dvi-tri bi se nakupile, jedna pomagala drugoj jedna pisala, a druga „kalajsala“ (s voskom pokriti), nek brže svrše. Jednu korpu su naučile, manja korpa, krušna korpa dopola, pisati pisanica. Kad koliko se pisalo, koliko su nanele kokoši, trebalo šparati i za svećenje trebalo kupiti, al zato svatko dobi i krsna djeca i prijatelji, svakom je stigla pisanica. Koje su bile baš jako lepe, one su čuvali i one koje su posvetili, što za djecu bilo kad se polupala, jedva smo čekali, bome smo pojeli!“ – kazuje *Ruža Hum iz Križevaca*.

Kraljice neba

*Kraljice neba, raduj se, aleluja.
Jer koga si dostojna bila nositi, aleluja.
Uskrsnu kako je rekao, aleluja.
Moli za nas Boga, aleluja.
Veseli se i raduj, djevice Marijo, aleluja.
Jer uskrsnu Gospodin uistinu, aleluja.*

I u Baji pobožnost Križnoga puta na hrvatskome

Prije je hrvatski Križni put svake korizme bio moljen u prekrasnoj kapeli na bajskej Kalvariji, a vodio ga je na hrvatskom jeziku velečasni László Tassi. Kada su ga umirovili, tada je pobožnost vodio bajskej bunjevački Hrvat Josip Kričković, zvan Makso, koji je usput svojim lijepim glasom prekrasno pjevao pjesme koje su u molitveniku „Duhovna radost” u tu pobožnost uvrštene. Zatim je odustao. Vođenje su preuzeli Jozo Trškić i liječnik dr. Ivan Vacić. Poslije sam se i ja uključio u moljenje, pa smo nas trojica naizmjenično molili. Kada su zbog smrti i oni otišli, u vječnost, prešli smo u umalo tristogodišnju Franjevačku crkvu Sv. Antuna Padovanskog te pobožnost trenutno vodimo profesor Šandor Pančić, bivši predsjednik bajske Hrvatske manjinske samouprave, i moja malenkost. Ima nas na pobožnosti desetak osoba, uglavnom bunjevačkih Hrvatica, ali dođu i dvojica nastavnika podrijetlom iz Santova: moj bivši razrednik i umirovljeni ravnatelj santovačke Hrvatske škole Marin Đurić te profesor u mirovini Živko Prodan. Radujemo im se svima. Vrlo nam je drago i mislim da to moram napisati da je među nama redovito i Angela Šokac Marković, dopredsjednica Hrvatske državne samouprave, predsjednica Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj i bajske Hrvatske samouprave. Bez naroda intelektualci ne mogu mnogo, ali ni narod bez njih. Tako zajedno jaki smo. A s Bogom još jači. Molimo, pjevamo i okupljamo se svakog petka u korizmi od 15 sati i uživamo u svojem prelijepom hrvatskom jeziku te u uvijek drugom tekstu pobožnosti Križnog puta nadajući se svim onim milostima koje ta pobožnost obećava, a zato, je li, treba i s naše strane neka žrtva, pa makar i tako mala. U jedno čvrsto vjerujemo: „Bog je ljubav” (Biblija). Da u to ne vjerujemo, ne bismo obavljali ni tu pobožnost.

Živko Gorjanac

Ništa nije kao prije

Nažalost, sve naše tradicije polako zaboravljamo. Broj bošnjačkih Hrvata naglo se smanjio, a time i običaji i navike nestaju u magli prošlosti. Najveći je problem gubljenje materinjeg jezika, što, nažalost, ne možemo sačuvati u muzejima kao razna sredstva. Pogan više stotina godina nije imao crkvu, jest da su se ljudi okupljali u školi radi molitve, ali to, naravno, nije davalo ugodaj crkve.

Stoga naši preci prilikom većih blagdana krenuli bi na put u Nijemet. Nije to bilo drugačije ni onda kada je došao Uskrs. Nije se moglo zamisliti da na dan uskrsnuća Isusa Krista na stolu bude neposvećena šunka, jaja, hren i kobasica. Dakako, doručak treba da bude rano ujutro, zato je velik broj bošnjačkih Hrvata kretao u Nijemet da posveti svoju šunku na misi koja je počela u 6 sati. Mnoštvo košara čekalo je pred oltarom na posvećenje, i da tako dospiju na stol. Mogućnost posvećenja šunke možda i danas postoji, ali sve manje nas nosimo svoje košare i stavljamo pred oltarom. Iskreno rečeno, mogli bismo mnogo čega posvetiti jer u supermarketima možemo naći prepune police.

Možda ćemo imati isto toliko dobar tek i bez posvećenog jela, ali jako je tužno da smo izgubili jedan višestoljetni običaj.

Marko Dragovac

Ferdinand Sinković

Golgota

Gledao sam mjesto žalosne strahote.
U srce mi se je zacipilo.
Sprohodate me v' duhu tamo, hodte,
Ar vo j' na svitu najsvetije tlo.

Kad gledam Boga, da visi na Križu,
U srce oštar meč mi zabode.
O zač nis' plaćao za me cijenu nižu?
Iz rane j' teklo krvi i vode.

O sveto mjesto tihe tuge, plaća,
Ne optužuj, nego potresi nas,
Da zasidejuje nam paklena kaća.

Zlamenje sveto, naš jedini Spas,
Ne bud nam sudac, nego vječna plaća.
Daj nam ukusit tvoje muke slast!

Matkanjem obećano doživotno prijateljstvo

Hoćemo li ga zvati Uskrs, Vazam ili Vuzem, svim kršćanima je to najveći blagdan vjere uz koje se vežu mnogi običaji, kako bi se najveći blagdan proslavio dostojno i u pravome sjaju. Mnogi se običaji vežu za Uskrs i mnogi su preneseni na mlađe naraštaje. O matkanju nam priča Janica Vlašić iz Sumartona.

Što je matkanje

To je običaj kada su na drugi den, na vuzmeni ponedjeljak dekile dišle na ledinu lepo pospravljani pantlekom kaj so dobili z kume, i tam smo se matkale. Hitali so jajca jena drugoj i govorili:

Atko, matko, pisanica slatko,
Tve, tve sestra, brat,
Na te sestra, na te brat,
Meni pol, tebi pol,
Bode se napol.

Kad su to završile, od onoga vreme su rekle «vi sestra» iz poštivanja. I mi smo se negda matkale z mojim kumom, ali mi ne velimo «vi kuma», nego samo «ti». Vu seli ga je što išče jen drugomu velidu «vi sestra». Te pajdašice so do kraja življenja bile dobre i, kak veli popevka, «Bode se napol» podelile so se kaj so mogle i dobro i hudo, se kaj je došlo. Išče i ve moremo šteti na vencu da nešče fmerje kaj se potpiše sestra Kata, al Mara itd.

Pomolimo se

Bože, koji si se dostojao razveseliti svijet uskrsnućem svoga Sina, Gospodina našega Isusa Krista, daj, molimo te, da po njegovoj majci djevici Mariji postignemo radosti vječnoga života. Po istom Kristu Gospodinu našem.

Amen.

Moli se umjesto Anđeoskog pozdrava u uskrsno vrijeme, tj. od Velike subote navečer do uoči svetkovine Presvetoga Trojstva.

Zašto je Muku Isusovu na hrvatskome u Baji slušalo samo desetak vjernika?

Istina da je naša hrvatska misa na Cvjetnicu bila rano, u sedam sati ujutro, istina je i to da je pao snijeg i bilo je vrlo hladno, no zar pjevači koji su se tjednima spremali da nam otpjevaju na našem milom i dragom jeziku, na hrvatskome, Muku Isusovu nisu zavrijedili da ih počastimo barem time da dodemo na misu na hrvatskom jeziku i da ih poslušamo?! Ako oni nisu zavrijedili, možda je Isus zavrijedio koji je za nas bio bičevan, izrugivan i nakraju i razapet među dvama razbojnicima. Isus je, prema Bibliji, rekao da bez njega ništa ne bismo mogli učiniti, da bez Božjega znanja s naše glave ni vlas kose ne padne, no mi u to ili ne vjerujemo ili nas baš briga za ono što nam to On posredstvom Crkve govori. Bog je i našoj nebeskoj majci, Blaženoj Djevici Mariji, dopustio da nam se 1858. ukaže u Lurdu, čemu su, ostalom, dokazi i silna čudesna ozdravljenja; dopustio je da se 1917. ukaže u Fatimi, a odnedavno, prema našem vjerovanju, i u Međugorju, od 24. lipnja 1981. godine. Na hrvatskom jeziku Gospa samo potvrđuje sve ono što nam naša Majka Crkva govori već dvije tisuće godina, što je u Bibliji napisano, a mi na Cvjetnicu, na dan Muke Isusove, samo nas desetero vjernika i otprilike isto toliko pjevača, dođosmo u Baji na hrvatsku svetu misu. A zbog i radi nas je u šest sati ustao i Nijemac kantor Joška Werner, i Nijemac velečasni Matthias Schindler, koji nam je na hrvatskom i mađarskom služio svetu misu, Mađar Péter Kasza, koji je obnašao službu sakristijana. Kako su se oni toga

dana ujutro osjećali kada su tako rano ustali i vidjeli da je to za svega dvadesetak vjernika od kojih su svojim očima tek desetero vidjeli dolje u crkvenom prostoru jer su pjevači bili na koru?!

Nije li to duboko žalosno? Vidim da su oni koji su nas u prošlom sustavu učili da Boga nema, da je Crkva nazadna i da nakon ovozemaljskog života ne postoji ništa, vidim dakle da su dobro obavili svoj posao. Čestitam im. No što ako su se prevarili? Što ako je istina ono što nam Gospa u Međugorju potvrđuje? Što ako je istina ono što Crkva već dvije tisuće godina naučava? Što ako je istina ono što je hrvatski pjesnik Petar Preradović u XIX. stoljeću rekao, naime, je li, da „Ljub’ si, rode, jezik iznad svega, u njem živi, umiraj za njega”? Što ako naš veliki kalački biskup Ivan Antunović svojom izrekom „Sve za vjeru, narodnost i riječ svoju” ima pravo?

Šandor Pančić, József Werner, Miroslav Šibalin i pjevačice na koru vrlo su nam lijepo otpjevali Muku Isusovu na našem milom jeziku, te smo imali i velik doživljaj i dobar osjećaj da smo donijeli i mi žrtvicu tako da smo ustali malo ranije negoli je to u nedjelju običaj. Vjerujem da smo stekli duševni mir, a koji nisu došli, ako su možda mogli, neka razmisle o tome jesu li ispravno postupili.

Želim vam svima blagoslovljeni Uskrs, dobru šunku, jaja, hrena, ukusnog ovčjeg paprikaša, pečeno janje i fine slatkiše uz dobro vino, sokove i mineralnu vodu. Živjeli!

Živko Gorjanan

Foto: Ákos Kollár

Križni put na pečuškoj Kalvariji, na hrvatskom jeziku sa svećenikom Augustinom Darnajem iz Sásda